

**Referat af møde i Faglig Referencegruppe onsdag den 28.
oktober kl.10.00-12.00 (afholdt over Skype)**

Deltagere

Anders Nielsen (Aarhus Universitet, DCE - oplægsholder)
Hanne Bach (Aarhus Universitet, DCE)
Signe Jung Madsen (Aarhus Universitet, DCE)
Nikolaj Schulz (Bæredygtigt Landbrug)
Jørgen Evald Jensen (Bæredygtigt Landbrug - BL)
Carsten Jürgensen (COWI)
Lene Hartmann Jensen (COWI)
Henning Mørk (Danmarks Naturfredningsforening)
Walter Brüsich (Danmarks Naturfredningsforening)
Lars Brinch Thygesen (Danmarks Sportsfiskerforbund)
Niels Riis (Dansk Ornitologisk Forening)
Helge Danneskiold-Samsøe (Danske Vandløb)
Knud Thonke (Danske Vandløb)
Ib Walther Jensen (Danske Vandløb)
Anders Erichsen (DHI - oplægsholder)
Karen Timmermann (DTU - oplægsholder)
Jørn Rasmussen (Fair Spildevand)
Niels Vedel (Kommunernes Landsforening)
Helge Lorenzen (LandboSyd)
Anne Louise Gimsing (Landbrug & Fødevarer - L&F)
Marie Østergård (Landbrug & Fødevarer - L&F)
Marlene Ullum (Rambøll)
Søren Laurentius Nielsen (RUC)
Line Bønnelycke Nørgaard (SEGES)
Flemming Gertz (SEGES)
Sara Egemose (Syddansk Universitet)
Signe Cecilie Mathiassen (MFVM Departement)
Anne Marie Carstens (MFVM Departement)
Cecilie Spanner Rydeng (MFVM Departement)
Ivan Karottki (MFVM Departement)
Isabelle Navarro Vinten (MST – vicedirektør)
Harley Bundgaard Madsen (MST Fyn)
Peter Kaarup (MST Østjylland)
Jane Hansen (MST, Vandmiljø & Friluftsliv)
Tina Buchholt Høj (MST, Vandmiljø & Friluftsliv)
Henriette Hossy (MST, Vandmiljø & Friluftsliv)

Malene Aarslev (MST, Vandmiljø & Friluftsliv- ref.)
Michael Clausen (Landbrugsstyrelsen)

Referat

Punkt 1. Velkomst og orientering om arbejdet med de faglige projekter v. vicedirektør Isabelle Navarro Vinten (MST)

Isabelle Navarro Vinten (MST) bød velkommen til mødet og præsenterede dagens program.

Isabelle Navarro Vinten (MST) orienterede om, at Peter Østergård Have (MFVM) er konstitueret som afdelingschef i Miljø- og Fødevareministeriets departement indtil februar 2021, og at Isabelle Navarro Vinten derfor varetager formandskabet for Faglig Referencegruppe i denne periode.

Isabelle Navarro Vinten (MST) orienterede desuden om, at referatet fra mødet med Faglig Referencegruppe og kommuner om de marine tilstandsvurderinger den 25. september vil blive udsendt snarest.

Isabelle Navarro Vinten (MST) orienterede om, at det på en konference afholdt af Teknologirådet i uge 43 fejlagtigt er blevet oplyst af en forsker fra AU, at udledningen af kvælstof i 2019 har været på 72.000 tons. Denne opgørelse foreligger først med NOVANA-afrapporteringen for 2019, som er forsinket pga. den mulige fejlestimering i DMI's nedbørsdata. NOVANA-afrapporteringen for 2019 forventes klar i første del af 2021. Isabelle Navarro Vinten (MST) præciserede, at MFVM afventer NOVANA-opgørelsen af kvælstofudledningen, før man forholder sig til udledningstal. Hanne Bach (AU) understregede, at det ikke er korrekt, at kvælstofudledningen for 2019 er opgjort.

Marie Østergaard (L&F) anmodede om, at AU kommunikerer bredt ud om denne misforståelse.

Jørgen Evald Jensen (BL) oplyste, at BL har sendt et åbent brev til AU og en mail til Peter Østergård Have (MFVM) om emnet.

Der henvises i øvrigt til bemærkninger herom sidst i referatet.

Isabelle Navarro Vinten (MST) orienterede om datoerne for kommende møder i Faglig Referencegruppe: 30. november 2020 og 16. december 2020.

Det foreløbige program for mødet den 30. november er:

- Kvantitativ tilstand for grundvandsforekomster
- Kemiske tilstandsvurdering af grundvandsforekomster for pesticider og miljøfarlige forurenende stoffer
- Fagligt grundlag for målfastsættelse i kunstige og stærkt modificerede vandløb
- Indeks til blødbundsvandløb
- Stenrev i Limfjorden

Isabelle Navarro Vinten (MST) opfordrede til, at man melder ind, hvis man har ønsker til præsentation af andre projekter.

Afslutningsvist introducerede Cecilie Spanner Rydeng (MFVM) sig selv. Cecilie Spanner Rydeng er konstitueret kontorchef i MFVM Vand & Hav i Peter Østergård Haves stilling indtil februar 2021.

Cecilie Spanner Rydeng bekræftede over for Jørgen Evald Jensen (BL), at hans henvendelse til ministeriet er modtaget og vil blive besvaret.

Punkt 2. Dynamiske sømodeller og klimaændringernes betydning for indsatsbehov for næringsstoftilførsel til søer v. Anders Nielsen (Aarhus Universitet)

Harley Bundgaard Madsen ((MST) introducerede projektet.

Anders Nielsen (AU) præsenterede projektet. Der henvises, ligesom for de øvrige faglige oplæg, til de udsendte slides.

Efter oplægget blev der spurgt til, om projektet har undersøgt, hvilke typer af søer der beskrives bedst af hhv. statistiske og mekanistiske/empiriske modeller. Anders Nielsen (AU) svarede, at da projektet kun har omfattet fem søer, har der ikke været datagrundlag for at undersøge dette, men at det vil være muligt med data fra flere søer.

Punkt 3. Fosforrisikokortlægning af dyrkningsjord og vandområder v. Hans Estrup (Aarhus Universitet) og Karen Timmermann (DTU)

Harley Bundgaard Madsen ((MST) introducerede projektet.

Hans Estrup (AU) præsenterede projektet med fokus på risiko for fosfortab fra dyrkningsjorde og Karen Timmermann (DTU) præsenterede projektets kortlægning af fosforfølsomhed i marine områder.

Efterfølgende blev der spurgt til opgørelsen af betydningen af dræn, samt hvorfor miniådale ikke er medtaget i fosforvirkemiddelkataloget, når brinkerrosion er den største tabsfaktor.

Hans Estrup (AU) svarede, at ift. tab gennem makroporer og matriceudvaskning har projektet fokuseret på drænede områder. Der kan også være et tab fra grundvand, som ikke er estimeret i projektet, men det antages, at tabet er lavt. Ift. miniådale er det vurderet, at der ikke var tilstrækkelig data til at inkludere dem i fosforvirkemiddelkataloget.

Til præsentationen af de marine områders fosforfølsomhed blev der spurgt, hvorfor det på de viste kort i præsentationen ser ud som om, at fosfor ikke er afgørende i Skive Fjord, når det ellers er kendt, at tilstanden i fjorden er forbedret som følge af lavere fosforudledning.

Karen Timmermann (DTU) bekræftede, at Skive Fjord er mere fosforbegrænset end kvælstofbegrænset, når man betragter hele vækstperioden, hvilket også fremgår af de viste kort. Generelt er næringsstofkoncentrationerne i Limfjorden i dag af sådan en størrelse, at algerne ikke er særligt næringsstofbegrænsede og især i sommer/efterårsperioden vil man ikke forvente større ændringer i tilstanden ved mindre ændringer i fosfortilførsler.

Det blev bemærket, at omfanget af brinkerrosion afhænger meget af faldet på vandløbet, samt at vandløbsbrinken i lerjorde er mere stabil, hvilket mindsker erosionen. Desuden vil der i vandløb med høj brinkerrosion typisk være lavere hastigheder eller sandfang nedstrøms, som opsamler en del af det eroderede materiale. Hans Estrup (AU) bekræftede dette og uddybede, at man i projektet kun har beskæftiget sig med nettotabet af sediment.

Der blev spurgt, hvorfor projektet har fokuseret på fosfor over hele året og ikke kun i foråret, som er den årstid, hvor der primært er fosforbegrænsning, samt om der er taget højde for områder med høj fosforudledning.

Karen Timmermann (DTU) svarede, at man har fokuseret på fosfor i hele vækstperioden, fordi det er produktionen af organisk materiale, der er afgørende. Man har derfor udvidet undersøgelsen, da vandrammedirektivets indikatorer kun fokuserer på sommerperioden. På det kombinerede indikatorkort kan man se områder, hvor fosforoverskuddet er så stort, at økosystemet ikke kan forventes at respondere på mindre ændringer.

Lidde Bagge Jensen (MST) oplyste afslutningsvis, at kortene fra projektet er tilgængelige på MiljøGIS den 29. oktober (http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=fosfor_kortlaegning_dk).

Punkt 4. Status på videreudvikling og anvendelse af marine modelværktøjer v. Karen Timmermann (DTU) og Anders Erichsen (DHI)

Harley Bundgaard Madsen (MST) introducerede projektet.

Karen Timmermann (DTU) og Anders Erichsen (DHI) præsenterede projektet om udvikling og anvendelse af marine modelværktøjer.

Efterfølgende blev det fra Flemming Gertz (SEGES) bemærket, at en forudsætning for, at vandområdeplanerne virker, er, at der laves mange frivillige tiltag, og at der er lokalt medejerskab – hvilket er et forvaltningsmæssigt problem. Ministeriet tog denne bemærkning til efterretning.

Marie Østergaard (L&F) spurgte, hvorfor ministeriet har bedt DHI og DTU om at lave ”management scenarier” for andre landes udledninger.

Ministeriet oplyste, at man vil vende tilbage med et svar på dette (se nedenfor).

Ministeriets svar:

Analyser viser, at næringsstofbelastningen af kystvandene skal nedbringes for at understøtte, at der kan opnås god økologisk tilstand. I den forbindelse er det i vandforvaltningen centralt at få fastlagt hvilken maksimal næringsstofpåvirkning som understøtter, at der kan opnås god økologisk tilstand (målbelastningen). Kystvandene påvirkes af vandbårne og luftbårne næringsstofkilder fra såvel Danmark som andre lande. Særligt de mere åbne kystvande og fjorde er, ud over påvirkning fra danske landbaserede næringsstofkilder, påvirket fra andre landes næringsstofkilder. Når man fastlægger en dansk målbelastning relateret den landbaserede diffuse og punktkildeafstrømning, er man derfor nødt til at gøre sig nogle forudsætninger om størrelsen af de andre påvirkninger, herunder påvirkninger fra andre lande. På denne baggrund har ministeriet bedt DHI og DTU om at lave ”management scenarier” (følsomhedsscenarier) for betydningen af alternative næringsstofpåvirkninger af de danske kystvande fra såvel Danmark som fra andre lande. Endvidere er DHI og AU bedt om at belyse betydningen for målbelastningerne af såkaldte ”systembidrag” bl.a. omfattende forsinkelseeffekter, samt betydningen af indregning af usikkerheder.

Managementscenarierne har været præsenteret i følgegruppen til de marine modeller, senest den 1. oktober 2020 og tidligere den 27. maj 2020.

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) bad om, at der laves eksperimenter i den virkelige verden om det rette forhold mellem kvælstof og fosfor.

Karen Timmermann (DTU) svarede, at validering af modeller er meget centralt i projektet, og at der er brugt meget tid og kræfter på at validere modellerne. Kontrollerede eksperimenter har også begrænsninger ift. at afspejle virkeligheden, så den sikreste fremgangsmåde er at sammenligne modellernes forudsigelser med observationer, hvilket er det, der er sket i projektet.

Punkt 5. Status på projekter om potentialet ved sæsonbetinget regulering og klimaændringernes betydning for indsatsbehov for kystvande v. Karen Timmermann (DTU) og Anders Erichsen (DHI)

Harley Bundgaard Madsen ((MST) introducerede projektet.

Karen Timmermann (DTU) præsenterede projektet om sæsonbetinget regulering og Anders Erichsen (DHI) præsenterede projektet om klimaændringernes betydning for indsatsbehov for kystvande.

Grundet den fremskredne tid blev der ikke stillet spørgsmål til disse emner.

Punkt 6: Eventuelt og afrunding v. vicedirektør Isabelle Navarro Vinten (MST)

Nikolaj Schulz (BL) indsendte følgende spørgsmål (og anmodede om skriftligt svar) via chat under eventuelt:

”Er det muligt at få aktindsigt i de data, analyser og konklusioner (om miljøet) som forskerne har udtalt sig om (for NOVANA er udgivet)? I givet fald, hvor længe har man kunne søge aktindsigt i dette materiale?

Så vidt vides er det ministeriet, der køber og betaler AU’s forskning (NOVANA). Må forskerne udtale sig om produktet før det er udgivet (og evt. godkendt) i ministeriet? I givet fald, er det så en ubetinget ret for AU, helt uden undtagelser? Hvad fremgår af aftalerne på dette område? Mener ministeriet, at AU overholder aftalerne på område?”

Isabelle Navarro Vinten (MST) svarede, at tal for kvælstofudledningen 2019 ikke er udgivet endnu, og at ministeriet ikke kan udtale sig om mulighederne for at få aktindsigt i AU’s data. Ministeriet noterede sig, at Nikolaj Schulz ønsker et skriftligt svar på spørgsmålet (se nedenfor).

Miljøstyrelsen har afgivet følgende svar:

De overordnede rammer og vilkår for samarbejdet mellem AU og MFVM om bl.a. NOVANA er reguleret i rammeaftale om forskningsbaseret myndighedsbetjening. Den aktuelle aftale ses via dette link: <https://mfvm.dk/samarbejdemeduniversiteter/aftaler-med-au/>. Der kan især henvises til kapitel 7 vedr. bl.a. tavshedspligt, offentliggørelse og aktindsigt. Det er ikke Miljøstyrelsens vurdering, at bestemmelserne er overtrådt.

For yderligere oplysninger henvises til AU.

Miljøstyrelsen har endnu ikke modtaget udkast til hele eller dele af NOVANA afrapporteringen for 2019, og der er derfor ikke materiale herom, der kan udleveres ved en evt. anmodning om aktindsigt.

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) tilkendegav, at han fortsat mener, det er forkert at regne med totale mængder kvælstof og fosfor frem for koncentrationer og bad om at få et punkt på næste møde. Han anmodede endvidere Karen Timmermann om at få tilsendt dokumentation for forsøg, hvor man har valideret modellerne. Dette blev taget til efterretning.

Miljøstyrelsens bemærkninger hertil:

Miljøstyrelsen har behandlet spørgsmålet om algers rolle i det marine miljø, og herunder spørgsmålet om næringsstoffer skal opgøres i mængder eller koncentrationer, på flere møder i Faglig Referencegruppe. Fair Spildevand har tidligere opfordret til, at emnet blev drøftet på et møde, og som svar herpå gav Anders Erichsen på mødet den 15. maj 2020 en introduktion til algers rolle i det marine miljø. Karen Timmermann har desuden tidligere besvaret spørgsmålet om mængder/koncentrationer med følgende: "der er sammenhæng mellem koncentrationer og totale mængder af næringsstoffer, så længe volumen og vandudveksling er kendt. Om man anvender mængder eller koncentrationer er derfor blot et spørgsmål om omregning."

Ministeriet mener på denne baggrund ikke, at det er relevant med yderligere præsentationer af dette emne, hvilket også er meddelt Fair Spildevand.

Vicedirektør Isabelle Navarro Vinten (MST) takkede for et godt møde med spændende oplæg og drøftelser og beklagede, at der ikke var mere tid. Drøftelserne vil fortsætte på de kommende møder, 30. november og 16. december 2020.